

ÇAMLICA'YA CAMİ, BİRAZ DURUP NEFES ALSAK? VEYA BİR ÜTOPYA

Mimarlık Dergisi, 367, Eylül- Ekim 2012

Türkiye'de mekanı planlama, kültürel mirası, doğayı ve çevreyi koruma bilinci; kentleşme sürecini bizlerden daha önce yaşayanlara ve dolayısıyla evrensel düzeyde bu kavramları gündeme getirip geliştirenlere göre epeyce geç oluştu. Bu nedenle, özellikle son otuz yıldır dönüşüm sürecini sert ve hızlı biçimde deneyimleyen İstanbul'da kimi büyük projelerin irdelenmesi, kimi değerlerin korunması doğrultusundaki önerilerimiz gündeme taşınmıyor, bu konulardaki tartışmalarımız bayağı zorlu geçiyor.

Bu bağlamda tehdit altındaki kimi değerlerimiz;

Suriçi'nin silueti (Turizm amaçlı yapılaşmalar, Haliç Metro Köprüsü, Zeytinburnu'ndan başlayıp bölgeye doğru yürüyen gökdelenler ile),

Beyoğlu ve Boğaz kıyıları (Galataport, çözümsüz duran Perşembe Pazarı, gereksiz yükseklikteki kuleler, Haydarpaşa projesi, biteviye siteler, Yitirilen yeşil doku, Satılan yalılar ile),

Kent içindeki değerli dokular ve mekânlar (Süleymaniye, Tarlabası, Taksim, Haliç kıyılarındaki düzenleme ve dönüşüm projeleri ile),

Kimi yapısal ve arkeolojik değerlerimiz (Emek sineması dönüşümü, Bizans Sarayı üzerinde otel, Yenikapı Transfer Alanı Projesi, Kıyı dolguları, Kent içinde dönüşüm alanları ile)

Ve giderek tüm İstanbul doğası (Boğaz köprüleri, Otoyollar, Kanallar, Kent çeperindeki TOKİ yerleşimleri ile)...

Hakkında haklı görüşlerimizi, önerilerimizi daha güçlü olarak dile getirebilmeliyiz.

Bazen bu türden sürpriz projeler dehşetli, azametli, güçlü ve çok hızlı olabiliyor: Biz daha bunlardan birini serinkanlı biçimde tartışmaya çalışırken gündeme düşen bir başkası nedeniyle şok geçirebiliyoruz.

Bizler durumu algılayıp anlayıp herhangi bir konuda mantıklı alternatif çözümler üretelim diye uğraşırken, kimi yöneticiler durup durup (Aslında durmuyorlar, belki; ciddi “*think-tank*” çalışmaları yapıyorlar) yepyeni sürprizler ile karşımıza çıkıyorlar.

Sorun aslında temelde, kentin hâlâ yöneticiler, yatırımcılar tarafından üzerinde iktidar gösterileri yapılabilecek ve rant oyunları oynanabilecek potansiyel bir alan olarak görülmesinden kaynaklanıyor.

Kimileri için kentteki her boş alan, yeşil alan veya kamusal alan bir “arsa”dır. (Bakınız: Çamlıca, Sevda Tepesi, İETT garaj alanları). Her yapı da, yerine daha “verimli”, daha gösterişli yapılabilecek bir yatırım alanıdır. (Bakınız: AKM, Likör Fabrikası, Ali Sami Yen, Sulukule).

Saymakla bitiremeyecek sorunlar elbette yalnızca sancılı metropolümüzle de sınırlı değil. Side’den Kuşadası’na kadar kıyılarımızdaki “turistik” tesis yapılaşmaları, akarsu boylarındaki HES kıyımları, Akdeniz ve Karadeniz’de nükleer santral ısrarları gibi ulusal coğrafya düzeyinde baş ağrıtan konular da cabası.

Bunca yoğun bir yapma-koruma gündemi karşısında sağduyumuz, mantığımız, enerjimiz tükeniyor, çöküyor. Mücadele sırasında, hakaret hatta tehdit görmesek bile, en azından sürekli itiraz eden, vızırđanan, kalkınma karşıtı zavallı entelektüeller olarak tanımlanıyor, tanıtılıyor.

Bu konularda kimi zaman kıran kırana süregelen itirazlar, davalar, gösteriler bir yana, bazen acaba bu konularda toptan bir uzlaşma alanı bulunabilir mi diye de düşünmek istiyor

insan. İsterseniz buna yorgun savaşçıların bir “ateşkes” isteği, bir “mütareke” talebi, bir nefeslenme şansı arayışı da diyebilirsiniz.

Kimi yerlerde (Söz konusu Çamlıca olduğuna göre, şimdilik İstanbul’dan bahsediyorum) ulusal bir mutabakat ile kırmızı çizgilerimizi belirlesek. İstanbul Suriçi, Boğaz kıyıları, Beyoğlu ve klasik siluet kapsamına giren bir bölgeyi sınırlasak. Buralarda sağlı-sollu, bireysel-toplumsal “kalkınmaktan”, imardan, mimardan, yapılaşmaktan bir süreliğine, örneğin bir sekiz, on yıllığına vazgeçsek. Bu bölge içinde, bu süre içinde, tam ve kesin yapı yasağı getirsek. Bu arada tüm dahiyane projelerimizi de masaya sersek ve bunları alabildiğine (efendice) tartışsak. 2020 - 2023 gibi bir tarihte, “zücaciye dükkânına giren filler” gibi değil de yavaş yavaş, ortak aklımızın önerdiği, üzerinde uzlaşabildiğimiz projeleri hayata geçirsek.

İstanbul buna değmez mi?

NOTLAR

1. TOKİ’ye ve Sayın Çevre ve Şehircilik Bakanı Bayraktar’a özel bir soru: **“Yapmak kadar biraz da yıkmayı düşünmez misiniz?”**